

B

Črtice.

Spisal Fr. Ks. Meško.

I.

Besede otožnosti.

V starem rokopisu, zapisanem od neznanega pesnika v neznanem času, berem:

„ — — — — — in zrl sem ji v tiste globoke črne oči. Svojo dušo sem pogreznil v skrivnostne globine njene deviške duše. Zatopil sem se v mehke poteze njenega nežnega ličeca . . .

Nasmehnila se mi je. In smehljaj njen se je doteknil moje duše nežno in toplo — bil je srcu mojemu kakor oživljajoči poljub toplega solnca oledenelemu vrhu gore . . .

In zašepetal sem ji tiho in drhteče, ker sem ji govoril veliko skrivnost svoje duše:

„Ti si vsa in edina sreča mojega življenja!“

Njena roka se je nalahno ovila mojega vratu. Na čelu sem začutil njen topli dih. Njeni zlati kodri so se mi zazibali ob mojih licih ter mi jih nežno pobožali. Za kratek trenutek, za nagel dih, za utrip srca so se njene mehke ustnice strnile z mojimi.

Potem pa mi je naslonila krasno glavico na prsi. In tiho in vdano je odgovarjala:

„Da bi vedno, vedno ostala tvoja sreča!“

* * *

Bila je to beseda blaženosti za mojo dušo!

In te ustnice, ki so jo drhteče govorile, so bile tako čiste in deviške! In nisem mogel misliti in ne slutiti in verjeti nisem mogel, da bi te ustnice legale, da bi te oči, s sveto čistostjo in deviško vdanostjo, zroče v moje, mogle varati.

Bil je to hip blaženstva . . . a jaz pišem pesem otožnosti . . .

* * *

Drobna kapljica, ki jo v pomladni noči izplaka oblak nebesni, pade nemara na razbeljeno železo — in se posuši. Nemara jo vrže nemila usoda v čestni prah — in skali se v blato.

Nemara kane v deročo reko ter se izgubi med milijoni sestic.

Nemara je tako srečna, da pade v čisto čašo bele lilije. In podnevi prileti čebela ali nežen metuljček ter jo s strdjo izsrka iz cveta deviških nedrij.

Nemara kane na listič mlade lipe ali na sabljasto travico sredi livade. In ko se za zore solnce nebeško v svoji mladostni krasoti dvigne nad gorovje — zatrepeteta rosna kapljica ter zablesti liki demant v kroni Bogorodice . . . A je le talmi-biser . . .

Nemara pa kane v školjko ob obali morski ter se pretvori v pristen, dragocen biser . . .

Tako je z besedo človeško . . .

Njena beseda je kanila v globino moje duše. In tam se je pretvorila v krasen dragulj. In zvesto sem ga hranil. In mislil sem le nanj vse dni in vse noči svojega mladega življenja.

Ah, za tako bogatega sem se smatral tedaj!

A nekega dne sem moral dvigniti ta biser iz globine duše ter ga vrniti . . .

In sedaj sem tako ubog! — In v moji revščini mi vre iz duše prazne globine — otožnosti tihi spev . . .

Takih biserov pa ne iščem več . . .

* * *

Tedaj je sijal življenju mojemu velik dan. In toplo solnce je ogrevalo mojo dušo, ker sem v njej nosil veliko ljubezen in vso srečo svojo . . .

In menil sem, da mi to solnce nikdar ne zaide, da mi njegovi žarki nikdar ne oblede in ne oledenijo. In spet sem menil, da mi ta veliki dan nikdar ne ugasne, da za me nikdar ne nastopi noč . . .

A sedaj duša moja s solzami poje mračno pesem težke večerne melanholije.

V beli dan in v toplo solnce pa ne more več verovati!

* * *

Sreča moja, kako kratko si me spremljala na življenja poti . . . Sreča moja, zakaj si me zapustila . . . Kje si sedaj — sreča moja? —

Ali so se najine poti res za vedno ločile, se za vedno razšle — ali se nikdar več ne srečajo, nikdar več ne križajo, nikdar več ne strnejo in ne združijo . . .?

O sreča moja . . .

* * *

Nekega dne pa sem govoril duši svoji: Morda pa me sreča moja niti ni sama zapustila. Morda sem jo le kje izgubil, izgrešil jo . . .

In stopil sem vunkaj na cesto. Stoječ ob poti sem vprašal mimogredoče:

„Ali ste kje videli mojo srečo?“

A skomizgali so z ramami. Začudeno so me gledali ter se nasmehavali — eni z obžalovanjem, drugi zaničljivo in s prezirom.

O sreči moji pa nobeden ni vedel ničesar . . .

In otresel sem z nog cestni prah ter šel v vasi. In hodil sem od hiše do hiše.

„Ali ste videli kje moja srečo?“

„Tvojo srečo? — Saj še lastne ne poznamo!“

Iz vasi sem šel v velika, obljudena mesta . . . „Tam jo najdem!“

In prašal sem pri starih in mladih, pri možeh in ženah, pri mladeničih in zornih devah, pri bogatih in siromakih.

„Ali ste nemara videli kje moja srečo?“

Vsi so se zavzeli.

„Ah, srečo iščeš? — To je beseda brez pomena. Sreče ni!“

„Ni mogoče! — Jaz sem jo vendar že poznal, že okusil, užival. Le izgubil sem jo — zapustila me je...“

Začudeno so me pogledovali. In stresali so z glavami, kakor bi govoril nekaj neverjetnega . . .

In bežal sem strani od ljudi . . . In šel sem v tihe gozdove.

Ah, vi ste gotovo videli mojo srečo . . . Dajte, povejte . . .

Vrhovi so zadrhteli, zašumeli. In raz trepetajoče liste so se sipale rosne kapljice ter mi padale na bolno čelo in vroča lica.

Ali je pač plakal gozd nad mojo nesrečo ali nad mojo otroško lahkovernostjo . . .? —

Molče in s težko dušo sem zapustil gozdno katedralo . . .

In v temni noči sem stopil vunkaj v prirodo božjo.

„Priateljica moja tiha, skrivnostna noč — daj, povej: ali si nemara kje videla srečo mojo?“

Za trenutek se je pogreznila v svoje temne misli in spomine svoje.

„Vročost zrem in gledam, kako se razvija v srcu deviškem prva kal ljubezni. Mnogokaj vidi moje oko, kar je vsem drugim prikrito. — Spominjam se, da sem nekdanj pač videla nekaj o tvoji sreči . . . a kje je sedaj — ne vem.“

In spet spet se je pogreznila v svoj veliki, skrivnostni molk . . .

V pomladnem jutru sem šel na široko polje. In ogovoril sem ravno se budečo, mlado zoro:

„Zorica rožnolična — ali si srečala kje srečo mojo?“

Njene rdeče ustnice so se sočutno nasmehnile.

„Vsako jutro prehitim širni svet — a tvoje sreče nisem videla nikjer . . .“

In v sanjavi noči sem govoril tihi luni:

„Glej, kako mi blede lica. Bledejša so kakor tvoja . . . Povej mi, ali si videla kje lek zoper mojo bolezen — ali si videla kje mojo srečo?“

„Ves svet zrem pod seboj — a tvoje sreče ne vidim.“

In zlate zvezdice nebeške sem ogovoril:

„Mojo srečo — mojo srečo — ali ste jo kje videle?“

Zadrhte so, da je v vsemiru zvenelo kakor glasovi srebrnih zvončkov, ko so odgovarjale:

„Mnogo vidimo in mnogo vemo — a o sreči tvoji ne vemo ničesar.“ — —

O solnčnem zahodu je zavel zefir. In prašal sem ga:

„Življenje moje — srečo mojo — ali je nisi nikjer videl, ji ne pobožal s svojim mehkim dihom ličec?“

„V vseh sferah se zibljem na lahnih svojih krilih — a tvoje sreče nisem našel nikjer.“ —

In viharju sem se postavil na pot.

„Srečo mojo — ali veš kaj o njej?“

„Strani! — Ničesar ne vem!“ —

In slednjič sem se obrnil k solncu nebeškemu.

„Ti vekovečno, ti vse oživljajoče, ti vse razsvetljuječe, ti ki si sijalo nekdam moji ljubezni, moji sreči — daj, odgovori, povej; kje je sedaj . . .?“

Solnce božje je molčalo.

„Odgovori!“

Solnce božje se je smehljalo.

„Povej!“

Solnce božje je skrilo svoj obraz za rob temnega oblaka.

In na zemljo je padla gosta senca . . .

* * *

In navsezadnje sem šel na visoko goro.

„Če je nikjer ne najdem — se je morala skriti tja gori!“

In stopil sem na goro.

„Kje si, moja sreča, kje si?“

Oziral sem se na vse štiri vetrove. Ves svet sem premotril raz visoko goro. Moje sreče nikjer! —

In prašal sem strme čeri:

„Ali je tudi tukaj ni bilo — sreče moje?“

A čeri so molčale svoj tisočletni, vekovečni molk . . .

Otožen sem sedel na skalo ter si podprl bolno glavo z desnico.

Tako sem sedel dolgo, ihteč in plakajoč v globini duše za izgubljeno srečo.

Krog mene pa so se zbirali zlovešči oblaki. Blisk je švignil ob razkosanih skalinah. In grom je zabobnel ter se s stoternim jekom odbijal od vrhov in se valil po otlinah in dolinah.

In grom, ki ga niti prašal nisem, mi je vikal z mogočnim glasom:

„Tvoja ljubezen je mrtva . . . mrtva tvoja sreča.“

Tedaj pa sem vstal. In napotil sem se raz goro, da nikdar več ne stopim spet na njo — na to visoko goro, ki je gora upov in nad in gora bridkih in skelečih prevar . . .

Vrnil sem se v svojo tiho, otožno samoto. —

Duši svoji pa sem rekel: „Vanitas vanitatum et omnia vanitas — ničemurnost čez ničemurnost in vse je ničemurno.“

In v duši moji drhti od tistega časa vse dni in vse noči mojega življenja glasen odmev velikega modreca modrim besedam — in jek tega odmeva so žalne besede moje tihe otožnosti . . .“

